

технічних вправ. Основними психолого-педагогічними прийомами таких вправ є:

— зворотний зв'язок, що дозволяє розвивати адекватне взаємодія самосприйняття обох учасників консультування;

— контекстне навчання;

— розігрування викладачем і студентом мікроролей (інсценування) з конкретних питань консультації (прийом сприяє розвитку поведінкових умінь як професійного, так і соціального характеру);

— прийом «так, але...» (прийняття думки студента з наступним повертанням до думки викладача).

При цьому традиційна активність викладача під час консультування змінюється активністю студентів, основна увага звертається на психічні новоутворення у студентів, а засвоєння знань і розвиток вмінь та навичок визначаються як супутні завдання. Викладач спонукає студентів до самостійного пошуку, що сприяє розвитку здатності студентів до професійного самозростання.

Задача зовнішнього педагогічного впливу в даній ситуації полягає у забезпеченні активізації механізмів саморегульованого розвитку індивідуальності студентів, у конкретизації їх можливостей, з урахуванням змін, породжуваних зовнішнім соціальним середовищем і вимогами навчального плану.

В. М. Івахненко, професор кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ОРГАНІЗАЦІЯ І КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З КУРСУ ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Самостійна робота студентів потребує встановлення відповідних форм її організації та контролю. Суттєве скорочення аудиторного часу для вивчення програмного матеріалу практично для всіх дисциплін спонукає викладачів все більшу увагу приділяти новим видам організації самостійної роботи студентів.

По-перше, слід завчасно визначитись, які питання певної теми або навіть цілі теми курсу студенти повинні вивчати самостійно. При цьому вказують відповідні сторінки посібників для самостійної вивчення дисципліни та додаткова література.

По-друге, встановлюються конкретні практичні завдання (завдачі, реферати, зразки тестових завдань), термін їх виконання та подачі матеріалів на кафедру.

По-третє, доводяться до відома студентів порядок консультацій, терміни та час чергування викладачів кафедри. Відповідні графіки розміщуються на стендах кафедри.

Добре відомі такі форми контролю знань студентів: усне опитування студентів на практичних заняттях, швидкий письмовий тестовий контроль усіх студентів групи з наступною перевіркою викладачем після заняття, виконання невеликих самостійних робіт (задач), проведення змістовних контрольних робіт по завершенню модульних періодів і, нарешті, проведення письмових іспитів після закінчення курсу.

Тестовий контроль у вищій школі застосовують давно, але внаслідок певних обставин достатнього поширення він не набув. Це пояснюється, здається, його більшою трудомісткістю, з одного боку, та невирішеністю деяких проблем, що роблять його застосування неефективним — з другого. Проте, прохолодне відношення до тестування багатьох викладачів можна подолати, якщо чітко вказати на існуючі вади та прорахунки при використанні тестових завдань.

З самого початку слід зауважити, що тестовий контроль більш придатний для проведення поточного контролю засвоєння навчального матеріалу, оскільки він охоплює всю групу студентів і при цьому суттєво економить дорогоцінний час аудиторного заняття. Його ефективність залежить від *якості* тестових завдань та *організації проведення тестування*. Однак попередня перевірка засвоєння самостійно вивченого матеріалу доцільно проводити також засобами тестових завдань.

Об'єктами тестових завдань можуть бути ключові поняття, визнані особливості чогось, правила та порядок речей, суть процедури або методики, які першочергово розглядаються в якійсь темі. Другорядні речі або однозначно несформульовані поняття не слід включати в тестові завдання.

У записах до тестових запитань місце правильних відповідей повинно увесь час змінюватися без певної закономірності. Більше того, можна допускати повторюваність тих же самих запитань, але порядок запропонованих відповідей має бути зовсім інший. (Для запобігання шифрування відповідей студентами.)

Для забезпечення індивідуалізації опиту повинна бути достатньо велика кількість та різноманітність тестів. Додаткові зручності для викладача дає групування тестів по варіантах, а також визначення витрат часу. Розумний хронометраж часу — теж важливий захід, що створює необхідні умови для якісної перевірки знань.

Питання організації проведення тестування авторами тестів залишається в більшості випадків без уваги. Але, насправді, мають значення такі моменти:

- кількість студентів (а це 20—35 осіб);
- швидкість доведення завдань для опиту;
- достатність варіантів однотипних завдань;
- відведений час для тестування (в межах 10 — 20 хвилин);
- дотримання певної дисципліни та самостійності виконання;
- періодичність проведення тестування;
- швидкість перевірки та оперативність інформування щодо одержаних студентами оцінок.

Що стосується виконання письмових домашніх завдань, то принциповим є забезпечення кожного студента дійсно індивідуальним цифровим матеріалом (умова задачі, звітні форми, бухгалтерських баланс). Розробка такого індивідуального завдання для студента — безумовна вимога до викладача, який відповідає за проведення практичних занять.

І, нарешті, слід розробити графік здачі індивідуальних завдань та забезпечити з боку кафедри неухильне їх виконання.

Е. І. Іловайська, канд. техн. наук, зав. каф.,
С. А. Кислий, канд. техн. наук., доцент
кафедри інформаційних систем і технологій
Кримського економічного інституту КНЕУ

ЗНАННЯ, ДОБУТІ САМОСТІЙНО — САМІ МІЦНІ

У відомій казці наочно показано, що гроші, зароблені потом і кров'ю, цінуються набагато більше, ніж просто подаровані. Те ж саме обстоїть і зі знаннями. Знання, отримані своєю *працею*, краще і легше засвоюються та застосовуються у житті, чим просто почуті і не закріплені на практиці.

У Кримському економічному інституті КНЕУ ведеться активна дослідницька робота з активізації навчального процесу, використанні досягнень вітчизняної і закордонної педагогічної практики на студентах при викладанні різних дисциплін.

Методичка — самовчитель. Так як студенти, які приходять у ВНЗ, мають дуже різні рівні підготовки, то виконання лабораторних робіт «під диктування» себе не виправдало. Самий невідготовлений студент визначав темп виконання роботи. Тому було вирішено напочатку кожного розділу давати пояснення всій групі з демонстрацією його на прикладах, а потім переходити до прак-